

Hoforganist Breitendick, die erste Violinist der Königl. Capelle Winter, nebst einigen andern“.

Dessa sällskap var de första av detta slag på det område vi i dag kallar Norden, och de skulle som känt få efterföljare. Jag tänker bl.a. på Utile Dulcis musikalska „areopag“ i Stockholm. Även t.ex. i Riga uppstod ett musikalskt sällskap ungefär samtidigt, detta stod J.G. Herder rätt nära. Epoken är ett utomordentligt viktigt stadium i den utveckling som ledde till konsertväsendets uppkomst. Därför känns skivan så viktig, därför är det en glädje att konstatera, att det klingande resultatet motsvarar förväntningarna.

Fabian Dahlström

Niels W. Gade: Piano music. Complete edition – vol. I – III. Anker Blyme (klaver). Opus 4 og opus 18 Anker Blyme og Morten Mogensen (klaver). Dacapo DCCD 9115, 9116 & 9117. (3 CDer).

Niels W. Gade: Solo Piano Works. Vol. 1 – 2. Elisabeth Westenholz (klaver). Kontrapunkt CD 32097 & 32124. (2 CDer).

Musikeren, komponisten og dirigenten Niels W. Gade (1817-1890) voksede op i den danske guldalders meget frodige kunstneriske milieu. Gade blev hurtigt selv en meget betydningsfuld person i det danske musikliv og fik en enestående international karriere. Niels W. Gade komponerede klaverværker helt tilbage fra 1836 under studietiden og i alle årene frem til få år før han døde. En stor del af Gades klaverværker blev udgivet i hans egen levetid i Danmark, Tyskland, England og Frankrig. Niels W. Gades klaverstil er præget af den højromantiske tyske stil, især af Robert Schumann. Gade komponerede værker for klaver solo i forskellige genrer med meget forskellige udtryksmæssige og pianistiske krav – fra store stykker til koncertsalen til småstykker til hjemmene, f.eks. fra den fire-satsede sonate op. 28, det fire-satsede sonateligende værk, op. 27, de to fire-satsede samlinger af fantasistykker, op. 31 og op. 41, til de større en-satsede karakterstykker af lyrisk tilsnit, *Akvareller* op. 19 og op. 57 samt *Idyller* op. 34, og til de mindre, flersatsede og enkelt-satsede værker, m.fl.

Dacapo har valgt at udgive Gades komplette klaverproduktion af såvel trykte- som utrykte værker. Imidlertid mangler der nogle større og mindre enkeltstående klaverstykker og sats, samt én samling bestående af fire sats. (I forbindelse med udgivelsen af Niels W. Gades samlede værker har der i forskellige internationale musikvidenskabelige tidsskrifter været efterlyst hans autografe manuskripter m.v. Det har givet gevinst – også for klaverværkernes vedkommende! Måske der vil dukke endnu flere værker frem af gemmerne?) Kontrapunkt-udgivelsen rummer kun et udvalg af Gades klaverværker, nemlig først og fremmest en del af de flersatsede værker, men kun to af de enkeltstående sats er medtaget, *Scherzino Akvarel* (Fog 111) og *Akvarel* i A-dur (Fog 113) i tilknytning til *Akvareller* op. 19 og op. 57.

Hvad angår optagelsen og gengivelsen af flyglerne på de to CD-sæt, er Kontrapunkt den bedste af de to indspilninger. Det skyldes bl.a., at Kontrapunkt benytter et mere veljusteret flygel, her et Fazioli (der er dog f.eks. problemer med en egal dæmpning af finalakkorden op. 19, hefte 1, nr. 5, ligesom enkelte toner ikke er egale.) Kontrapunkt gengiver flyglets klang betydeligt mere dynamisk og levende – jeg savner dog mere transparens i klangen. Undertiden er mængden af tilsat rumklang uheldig, for den medfører, at Elisabeth Westenholz ellers perlende spil til tider bliver lidt udflydende i kanterne. Dacapos flygel derimod er lidt træt og burde have været justeret inden samtlige optagelser (f.eks. er bl.a. de sordinerede a” og h” klangligt uegale i op. 19), men hverken Steinway flyglets ædle og fine tone eller Anker Blymes udsøgte tonedannelse fornægter sig. Dacapos gengivelse er ikke altid tilfredsstillende (f.eks. op. 27), flyglets klang er for mørk, indelukket og ensartet, der levnes ikke plads til flyglets forskelligartede klangmuligheder, og optagelsen mangler rummelighed, ambience.

De to foreliggende indspilninger repræsenterer to vidt forskellige opfattelser og interpretationer af Niels W. Gades klaverstykker.

Anker Blymes interpretation er generelt præget af for moderate tempi, af begrænset dynamiske udsving, af et meget begrænset udtryksregister og for lidt refleksion over form, tematik og klaveridiomatik. I Blymes hænder virker det, som om Niels W. Gade skulle have et meget begrænset renommé som komponist i almindelighed og som klaverkomponist i særdeleshed. Værkerne fremføres småkedeligt og

artigt, som om moderne skal overstås. Hist og her er der slå-fejl, det kunne lyde som om Blyme spillede prima vista klaver – men i så fald ganske fremragende.

Elisabeth Westenholz's interpretationer af Gades klaverværker er diametralt modsatte. Niels W. Gade fremstår her som en ligeværdig komponist på linie med hans forbilleder og kolleger, Mendelssohn og Schumann. Elisabeth Westenholz præstation på begge CDer er gennemgående af meget høj klasse, hendes interpretationer tager udgangspunkt i det enkelte værk og sats med dens melodik, formgivning, karakter og udtryksmuligheder. Hertil kommer, at Westenholz profilerer de mange forskellige akkompagnatosatser og klaveridiomatiske sats teknikker ved fremhævelse af figurer og små-motiver.

Ved en sammenligning af Blymes og Westenholz's interpretationer af de samme klaverværker bliver dette ekstra tydeligt, f.eks. fra Niels W. Gades frugtbare klaverperioder gennem 1850'erne, nemlig *Akvareller* op. 19, *Tre Albumblade* (Fog 108), *Arabeske* op. 27, Klaver-sonate i e-moll op. 28.

I *Akvareller*, op. 19, hefte 1, 2 former Blyme satserne fint, men han spiller generelt værket for langsomt, akkompagnementsfigurer bliver for tunge, hvorfor satserne mister deres yndefuldhed og klarhed. Nr. 1, Elegie, spilles med for mange ritardandi f.eks. i t. 8, t. 16, eller 43-44 hvilke ikke er foreskrevet. Elisabeth Westenholz's interpretationer af *Akvareller* afslører den kompositoriske dybde i disse tids-typiske lyriske karakterstykker, og hun stiller derved Niels W. Gade i det rette lys.

Arabeske op. 27 er fra 1854. Gade har hér, ligesom med opus 28, arbejdet med den fire-satsede klaversonates formmæssige problemer og tematiske sammenhænge (i lighed med f.eks. Franz Schuberts *Wanderer Fantasie* D 760, Robert Schumanns fis-moll sonate op. 11, Franz Liszts h-moll sonate). Hver af Arabeskens fire satser har en kontrasterende midterdel til fælles med det en-satsede karakterstykke, men satsfølgen og karaktererne er den fire-satsede sonates. De enkelte satser knyttes via hver sit bindeled til ét sammenhængende hele, desuden er der tematisk rammefunktion mellem værkets første og sidste sats.

Blymes interpretation er helt generelt noget søgende og usikker – foruden nogle småfejl – alt for langsomme tempi i ydersatserne, hvor der er foreskrevet *Allegro vivace* henholdsvis Al-

legro molto vivace, – f.eks. kommer temaets foreskrevne *scherzando* aldrig til udtryk. Westenholz's interpretation derimod forløser Gades musik, og hun styrer fra den første tone musikken og begivenhedernes gang med et uimodståeligt engagement og et særdeles kompetent pianistiske greb igennem denne sonate-lignende *Arabeske*.

Klaversonaten op. 28, (første version fra slutningen af 1839, anden version fra 1841 og endelige den foreliggende, definitive tredje version fra 1854) er en stor anlagt fire-satset sonate tilegnet Franz Liszt. Elisabeth Westenholz's interpretation er også her usædvanligt vellykket, hun spiller med en forbilledlig klar formgivning, en tematisk nuancering f.eks. den udsøgte tonedannelse og klang i sidetemaet i første satsen og senere i gennemførigsdel. Hun er i den grad inde i det musikalske forløb, så intet forløb bare spilles, men musiceres: temaerne levendegøres klangligt, dynamisk og karaktermæssigt, idiomatiske vendinger får selvstændigt liv, og bindeleddene fører os organisk fra den ene karakter til den anden.

Elisabeth Westenholz's gennemarbejdede, engagerede og musikalske indspilninger af Niels W. Gades klaverkompositioner bør ikke kun komme hjemmemarkedet til gode, men de bør også benyttes til kultureksport. Disse to CDer vil uden tvivl udbrede kendskabet og stimulere interessen for Niels W. Gades klaverkompositioner – f.eks. kunne flere af værkerne med fordel benyttes i klaverundervisningen, både hvad angår det musikalske og det teknisk f.eks. op. 19 (*Barcarole* kunne blive et rent hit for sarte og lyriske sjæle), medens f.eks. *Arabeske* op. 27 og ikke mindst Sonaten, op. 28, burde høres ved soiréer og koncerter – ligeså med de to fire-satsede fantasistykker, op. 31 og op. 41.

Ifølge planen udkommer Niels W. Gades klavernoder i løbet af nogle år. Kunne Elisabeth Westenholz og Kontrapunkt ikke bevæges og støttes til at udgive en tredje CD med de manglende klaverkompositioner, for nu er Niels W. Gades klaverværker kommet i de helt rigtige hænder.

Thor kil Hørlyk